

Kā renovēsim ēkas tuvākajā nākotnē?

Teksts: Jānis Kalns | Foto: no «Pārvaldnieks» arhīva

Māju siltināšana ar ES naudas līdzfinansējumu Latvijā «iešūpojās» lēni, bet nav bezcerīga. Tomēr, lai panāktu iecerētos energoefektivitātes mērķus 2020. gadam, salīdzinājumā ar pieejamo būtu nepieciešams 50 reizu lielāks finansiālais atbalsts.

Drīz beigsies 2009. gada aprīlī sāktās daudzdzīvokļu māju siltināšanas programmas finanšu resursi, kas šogad pārsniedza 60 miljonus latu. Programmas ieguvumi ir nozīmīgi – renovētajās mājās par 20-60% (un dažviet pat vairāk!) ir samazināts energopatēriņš, paaugstināts dzīvokļu komforta līmenis, arī nami ir ieguvuši acij tīkamu veidolu. Tomēr pagaidām ir atjaunota ļoti, ļoti neliela daļa no ēkām, kuru tehniskais stāvoklis ar katru gadu pasliktinās.

Aplūkojot ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu atmaksāšanos ilgtermiņā, speciālisti secina, ka pat bez valsts līdzfinansējuma māju renovācija dzīvokļu īpašniekiem ir finansiāli izdevīga. Saskaņā ar provizoriskiem 2011. gada tautas skaitīšanas datiem Latvijā ir uzskaitīti 988 tūkstoši mājokļu, no kuriem 680 tūkstoši (68,8%) atrodas daudzdzīvokļu namos. Savukārt 285 tūkstoši (28,9%) mājokļu atrodas individuālās mājās, 16 tūkstoši – «dvīņu» vai rindu mājās. Raugoties no enerģijas taupības viedokļa, dzīvojamās mājas var iedalīt vairākās grupās: pirmskara apbūve, ar augstāku siltumnoturību nekā no 1945.-1991. gadam būvētajiem sērijveida namiem. Vislielākās rūpes sagādā pagājušā gadsimta 60. un 70. gadu sērijveida būvniecība (šo namu siltumenerģijas patēriņš svārstās no 220 līdz 250 kWh/m² gadā).

Līdzšinējo atbalsta programmu zināmā mērā var uzskatīt par visai apjomīgu izmēģinājumu projektu, kas Latvijas iedzīvotājiem ar skaidri redzamiem piemēriem parāda namu renovācijas priekšrocības un

rosina aktīvai rīcībai. Taču pašlaik īpaši aktuāls ir jautājums, kas darāms, lai šī laba iniciatīva pēc esošās programmas slēgšanas neapsīktu.

Zināmu atbildi uz to sniedz Ekonomikas ministrijas (EM) sagatavotais dokumenta projekts «Informatīvais ziņojums par ēku renovācijas finansēšanas risinājumiem», kas 15. novembrī tika iesniegts starpinstūciju apspriešanai Valsts sekretāru sanāksmē. Dokumenta preambulā ir izteikts sagatavotā ziņojuma mērķis – izvērtēt iespējamās nākotnes ēku renovācijas finansēšanas modeļus, identificēt riskus un noteikt risināmos uzdevumus.

Uzlabojami nepieciešami kā jaunām, tā vecām

Kā liecina Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas (NĪVK) dati, Latvijā kopumā ir reģistrēti 1,35 miljoni ēku ar kopējo platību 198 miljoni kvadrātmetri. Jāpiebilst, ka šajā uzskaitījumā ir iekļautas arī dažādu tipu palīgēkas. No tām aptuveni 400 tūkstoši ēku enerģiju izmanto apsildei.

Bet mūsu valstī dzīvojamo fondu veido 352,4 tūkstoši namu ar kopējo platību 86,9 miljoni kvadrātmetri. Saskaņā ar provizoriskiem 2011. gada tautas skaitīšanas datiem Latvijā ir uzskaitīti 988 tūkstoši mājokļu, no kuriem 680 tūkstoši (68,8%) atrodas daudzdzīvokļu namos. Savukārt 285 tūkstoši (28,9%) mājokļu atrodas individuālās mājās, 16 tūkstoši – «dvīņu» vai rindu mājās.

Dzīvojamās mājas, raugoties no enerģijas taupības viedokļa, var iedalīt vairākās grupās. Vispirms jāmin pirmskara apbūve. Šo ēku siltumnoturība bieži vien ir pat augstāka nekā 1945.-1991. gadā būvētajiem sērijveida namiem. Un labi ka tā, jo ņemot vērā kultūrvēsturiskās vērtības, šo namu siltināšana ir visai sarežģīta. Vislielākās rūpes sagādā pagājušā gadsimta 60. un 70. gadu sērijveida būvniecība, kas tika pārtraukta

90. gadu sākumā. Šādu namu siltumenerģijas patēriņš svārstās no 220 līdz 250 kWh/m² gadā, un tas ir pārlieku daudz. Pēc neliela pārtraukuma, plašāka dzīvojamo māju būvniecība tika atsākta 2000. gada sākumā – iezīmējās «jauno projektu attīstības ēras» sākums. Diemžēl ir jāsecina un to apstiprina arī EM eksperti, ka tikai 3 procentus pēc 2003. gada uzbūvēto ēku var uzskatīt par atbilstošām spēkā esošām siltumtehnikām prasībām. Tikai nedaudz zemākas siltumtehnikās īpašības ir ēkām, kas būvētas no 1993. līdz 2002. gadam. «Normatīvo siltumtehniko prasību izpilde ne vienmēr tiek nodrošināta gan zemās būvdarbu kvalitātes dēļ, gan arī būvprojektos pieļauto kļūdu dēļ,» teikts EM ziņojumā.

Energoefektivitātes prioritāte – ēku renovācija

Ēku sektorā patērētā enerģija veido līdz 40% no visas energobilances, tādēļ ēku sektoram ir ievērojams potenciāls kopējo energoefektivitātes mērķu sasniegšanā. Lielākajai daļai dzīvojamo namu pašlaik diemžēl ir augsts energoresursu patēriņš, un tām ir ievērojami zemākas siltumtehnikās īpašības, nekā to var nodrošināt šobrīd pieejamās tehnoloģijas. Tieši tāpēc viena no energoefektivitātes prioritātēm ir ēku renovācija. Saskaņā ar aktuāliem ēku energoefektivitātes politikas dokumentos noteiktajiem mērķiem laikposmā līdz 2016. gadam vidējais siltumenerģijas patēriņš ēkās jāsamazina no 220-250 kWh/m² līdz 195 kWh/m² gadā, bet 2020. gadā tas nedrīkstēs pārsniegt 150 kWh/m². Šobrīd EM un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ēku sektorā īsteno vairākas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu programmas. No tām dzīvokļu īpašnieki plašāk izmanto ES